

19. Hur ser lärare och elever på goda relationer i klassrummet?

Nyckelord: relationell pedagogik, kollegialt lärande, gymnasiet, fokusgruppsintervjuer

Bakgrund

Att goda relationer är viktiga för både elever och lärare i skolan står utom allt tvivel. En god relation gör att elever vågar ställa frågor och förklara för läraren vad som är utmanande i undervisningen. Relationen framhålls ofta som viktig för elevers lärande, och även om den direkta kopplingen ibland är svår att visa, finns det forskning som pekar mot detta samband. Bland annat Aspelin (2012) och Hattie (2009) har kommit fram till att goda relationer mellan lärare och elev spelar stor roll för elevers resultat. Relationens påverkan på lärandet beror på en kombination av fokus på akademiska mål och omsorg om eleven, till exempel att läraren har höga förväntningar på sina elever och har inställningen att alla elever kan lära sig.

I vårt forskningsprojekt har vi, i samarbete med Jonas Aspelin, tagit fram en fortbildningsmodul vars syfte var att utveckla lärares medvetenhet om relationens betydelse och ge nya perspektiv. Vi undersökte om lärare upplevde att en kort fortbildningsinsats gav effekt på deras arbete med relationer. I en uppföljande studie undersökte vi även om lärare och elever på gymnasieskolor i Lunds kommun har samma syn på goda relationer och om eleverna anser att goda relationer ökar deras lärande.

Genomförande

Fortbildningsmodulen testades i två grupper på gymnasieskolor i Lund med 5-6 frivilliga lärare i varje grupp. Modulen sträckte sig över 6 veckor och bestod av 3 gemensamma träffar, två lektionsbesök och en individuell intervju. Vid uppstarten ingick det att läsa en text som exemplifierade lärar-elevrelationen och gav en inblick i vad forskning säger i frågan. Vidare såg vi en kort film som var framtagen för att utgöra diskussionsunderlag kring relationer i klassrummet. Inför lektionsbesöken presenterades ett observationsprotokoll med syfte att underlätta för lärarna att fokusera på just relationerna i klassrummet under lektionsbesöken. Observationerna diskuterades därefter i nära anslutning till lektionsbesöken. Avslutningsvis uppmanades deltagarna att formulera ett eget utvecklingsmål kopplat till goda relationer. Modulen utvärderades genom analys av individuella intervjuer. I den uppföljande studien genomförde vi fokusgruppsintervjuer med 5-6 lärare eller elever i varje grupp.

Resultat och diskussion

Resultatet visar att lärarna ansåg att det är viktigt att diskutera och lyfta frågor som handlar om goda relationer. Två slutsatser var att man kan lära av varandra och att lektionsbesöken var mycket uppskattade. När det gäller fokusgruppsintervjuerna tyckte elever och lärare, i stora drag, att samma saker är viktiga för en god relation i klassrummet. Några exempel på det som togs upp var trygghet, tydlighet, att bli sedd och ömsesidig respekt.

Utifrån resultaten vill vi lyfta några frågeställningar till diskussion på konferensen: -Är det relevant eller ens möjligt att utvecklas under en sådan kort period? Behöver lärare

fortbildning i relationsskapande? Finns det ett behov av en sammanställning av goda exempel på hur man kan arbeta med att skapa goda relationer? Tror ni att arbetet med att skapa goda relationer ökar elevers lärande?

Referenser:

Aspelin, J. (2012). How do relationships influence student achievement? Understanding student performance from a general, social psychological standpoint. *International Studies in Sociology of Education*, 22(1), 41–56. <https://doi.org/10.1080/09620214.2012.680327>

Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Routledge.